

Prekarizasyon Bağlamında Öğretmenlik

Teaching Profession in the Context of Precarization

Nilgün DAĞ¹

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi: 27.09.2020

Kabul Tarihi: 04.11.2020

Atf İçin: Dağ, N. (2020). Prekarizasyon bağlamında öğretmenlik. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 4(4), 365-379.

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik mesleğini prekarizasyon olgusu bağlamında incelemektir. Çalışma mevcut literatürün, fikirlerin ve bilgilerin taranmasına, özetlenmesine, değerlendirilmesine ve yorumlayıcı analizine dayanan bir eleştirel inceleme ve felsefi çözümleme denemesidir. “Prekarizasyon” ve “öğretmenlik”, çalışmanın ana tartışma izleğini oluşturan olgulardır. Prekarizasyon tam zamanlı, öngörülebilir, güvenceli ve istikrarlı geçim kaynaklarının erozyonu ile ilişkili genel bir güvensizlik durumunu imleyen; etkileri bakımından küresel, ulusal, toplumsal ve bireysel ölçekli sosyal, siyasal ve ekonomik temelli bir meseledir. Hemen her ülkede ticaretten sağlığa, basından eğitime kadar neredeyse her sektörde tesiri yüksek oranda hissedilen ve giderek de kötüleşen bir sorundur. Son birkaç on yıldaki makroekonomik değişiklikler, çalışma hayatındaki güvencesizliğe ve istikrarsızlığa karşı hiçbir mesleğin bağışık olmadığını göstermektedir. Dünya genelinde yaşanan küresel kriz ve ekonomik durgunluğun ortak etkisiyle zayıflayan uzun dönemli iş güvencesi, her meslek kadar öğretmenliği de tesiri altına almaktadır. Öğretmenlerin “koç” olarak konumlandırılmaları, suni performans ölçümleriyle standardize bir eğitim yapmak durumunda bırakılmaları, “öğretmensiz eğitim” ve “öğretmensiz sınıf”ların hızla çoğalması, atama bekleyen öğretmen sayısının artarak devam etmesi gibi çeşitli vesilelerle öğretmenlik mesleği bir yandan yeni bir anlam ve biçim kazanmakta bir yandan da güvencesizlikle karşı karşıya kalmaktadır. Toplumların yükselmesinde hayati bir role sahip olan, saygın bir toplumsal statüsü bulunan ve özel bir emek formu olarak nitelenen öğretmenlik, ne yazık ki prekarizasyon sürecinin mağduru bir meslek hâline gelmektedir.

Anahtar sözcükler: Öğretmenlik, güvencesizlik, prekarizasyon, prekarya.

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the teaching profession in the context of precarization. The study is a critical review based on a survey, summarization, evaluation and interpretative analysis of existing literature, ideas and information. And it is an attempt at philosophical analysis. “Precarization” and “teaching profession” are the phenomena that constitute the main argument of the study. Precarization signifies a general state of insecurity associated with erosion of full-time, predictable, secure and stable livelihoods; it is a social, political and economic based issue on a global, national, social and individual scale in terms of its effects. And it is a global problem that has a high impact in almost every sector from trade to health, press to education in almost every country and is getting worse. Macroeconomic changes over the past few decades show that no profession is immune to insecurity and instability in business life. The long-term job security, which has been weakened by the common effect of the global crisis and economic stagnation, affects teaching as much as every profession. The teaching profession gains

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, dagnilgundag@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5084-6472

a new meaning and form on the one hand, and faces precariousness on the other, due to various reasons such as positioning teachers as “coaches”, being forced to do a standardized education with artificial performance measures, the rapid increase of “teacherless education” and “teacherless classes”, and the increasing number of teachers waiting for appointment. Having a crucial role in the promotion of societies, having a respectable social status, and qualifying as a special form of labor, teaching profession, unfortunately, becomes a profession that is a victim of the precarization process.

Keywords: Teaching profession, precarity, precarization, precariat.

1. GİRİŞ

Tüm dünyada giderek artan sayıda insan esnek, standart olmayan geçici, eğreti ve güvencesiz iş ve istihdam koşulları altında çalışmaktadır. “Kullan-at” tarzı bu iş ve istihdam anlayışında çalışanlar “uzun vade yok” mottosuyla, sürekli tetikte ve müphem bir ilişkiler ağı içerisinde iş görmektedirler (Dağ, 2020). Güvencesizliğin giderek yaygınlaşması, yalnızca belirli, tanımlı ve garantili iş tanımını ortadan kaldırmakla kalmamakta; bugüne kadarki toplumsal kabulleri de tersine çevirebilmektedir. İnsanların ve toplumların psikososyal sağlıkları bu durumdan olumsuz etkilenebilmekte ve kurumların hafızası ve kültürel mirası silinme/yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum mesleki bir patolojiye de yol açabilmektedir.

Son birkaç on yıldaki makroekonomik değişiklikler, çalışma hayatındaki güvencesizliğe ve istikrarsızlığa karşı hiçbir mesleğin bağışık olmadığını göstermektedir. Dünya genelinde yaşanan küresel kriz ve ekonomik durgunluğun ortak etkisiyle zayıflayan uzun dönemli iş güvencesi, her meslek kadar öğretmenliği de tesiri altına almaktadır. Prekarizasyon (güvencesizleşme) olgusu ve bu olgunun öğretmenlik mesleği açısından ortaya çıkardığı/çıkarabileceği sonuçlar bu çalışmanın temel saikini oluşturmaktadır. Öğretmenlik mesleğinde, 2000’li yıllarla birlikte Türkiye’de dikkat çekici birtakım yapısal değişiklikler ortaya çıkmış ve öğretmen işsizliği farklı istihdam biçimleri altında tartışılır hâle gelmiştir. Bugün, Türkiye’de yaşam boyu istihdam garantili bir meslek olan öğretmenliğin “kadrolu”, “sözleşmeli (4/B’li ve 4/C’li)”, “ücretli”, “vekil” gibi istihdam edilme şekilleri onu güvencesizlikle karşı karşıya bırakmaktadır. Yapay zekâ çalışmalarındaki gelişmeler ile ekonomik ve sosyal hayatı tesiri altına alan pandemi sürecinin eğitim alanında ortaya çıkaracağı öğretmen işsizliği de prekarizasyon hadisesine bir belirsizlik katmanı olarak eklenmektedir.

Prekarizasyon, dünyanın hemen her ülkesi için en önemli sorunlarından biri olmasına karşın bu olgunun öğretmenlik mesleği açısından doğurduğu/doğurabileceği riskler üzerine ulusal ve uluslararası alanda sınırlı sayıda çalışma ve araştırma bulunmaktadır. Halihazırdaki çalışmalar, prekarizasyonun çalışanların ve ailelerinin psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlıkları üzerine olan etkisine odaklanmakta; ancak, içtimaî ve kurumsal tesirleri yeterince incelenmemektedir. Prekarizasyon, sadece çalışanların ekonomik güvencesizliğiyle ilgili bir mesele değildir; emeğin, çalışma ve üretim koşullarının, üretim biçiminin ve o üretim biçimi etrafında gelişen üretim ilişkilerinin (Vatansever ve Gezici-Yalçın, 2016: 21) güvenceden yoksun kalışıyla da alâkalıdır. Bunun psikolojik ve sosyolojik varyantlarının araştırılması, prekarizasyon sürecinin eğitime, öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine olan tesirlerinin ortaya konması son derece kıymetlidir. Bir mesuliyet duygusuyla yürütülen bu çalışmanın alanyazındaki mevzu bahis eksikliği gidermede bir nebze katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlik mesleğini prekarizasyon olgusu bağlamında incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırma sorusu şu şekilde formüle edilmiştir: “Öğretmenlik prekerleşen bir meslek midir?”.

2. YÖNTEM

Bu çalışma mevcut literatürün, fikirlerin ve bilgilerin taranmasına², özetlenmesine, değerlendirilmesine ve yorumlayıcı analizine dayanan bir eleştirel inceleme (critical review) ve felsefi çözümleme denemesidir. Çalışmada hem tümevarımcı hem de tümdengelimci bir mantık, muhakeme ve açıklama modeli benimsenmiştir.

Literatür taramasının geniş bir kullanım sahası vardır. Literatür taraması çalışmaya arkaplan oluşturabilir, çalışma için teorik bir temel sağlayabilir, araştırma probleminin varlığını kanıtlayabilir veya araştırmayı birikmiş bilgiye yeni bir şey katan bir araştırma olarak gerekçelendirebilir (Hart, 1998; Levy & Ellis, 2006). Aynı zamanda kendi başına özgün ve değerli bir araştırma çalışması da oluşturabilir (Paré, Trudel, Jaana & Kitsiou, 2015). Yani literatür taraması, bir tezin ya da akademik bir makalenin bir giriş bölümü olduğu gibi kendi başına bir inceleme (Brugha ve Varvasovsky, 2000; Akt: Jesson ve Lacey, 2006: 140) de olabilmektedir.

Jesson ve Lacey (2006: 140), literatür taramasının “mevcut bilgilerin özetlenmesi”, “araştırmacının ya da yazarın kendi araştırma fikrini oluşturması ve geliştirmesi” ve “bir eleştirel inceleme sağlama” şeklinde üç hedefinin olabileceğini belirtmekte ve eleştirel incelemenin üç ihtiyacı karşıladığının altını çizmektedirler: (1) Konu alanındaki mevcut bilgi durumu hakkında farkındalık (tanımlama becerileri), (2) güçlü yönleri ve sınırlamaları, ihmalleri ve önyargıları (kritik beceriler) gösteren kaynakların bir sentezi ve (3) araştırmanın ilgili olduğu geniş bağlama nasıl yerleştiği (analitik beceriler).

Çalışmanın ilk bölümünde prekarizasyon süreci, boyutları ve farklı veçheleri açılmaya çalışılmış ve prekaryanın belirleyici özellikleri ile neden ve nasıl genişlediği, kimlerin bu sınıfa/gruba dahil olduğu betimlenmiş; ikinci bölümde ise, prekerleşme riski altında olduğu düşünülen mesleklerden biri olarak öğretmenlik tahlil edilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise, elde edilen bilgiler yorumlanmıştır.

2.1. Prekarizasyon

Son yirmi yılda kapitalizmin ve neoliberal ekonomi politikalarının bir uzantısı olarak emeğin istihdam edilme biçiminde ciddi dönüşümler yaşanmış ve “güvencesiz emek sorunu” çalışma sosyolojisinin merkezi konulardan biri hâline gelmiştir. İstihdam ve çalışma politikalarındaki istikrarsızlık, öngörülemezlik ve güvensizlik örüntüleri, sadece ekonomik bağlamda sonuçlar üretmekle kalmamış; işin sürekliliği, iş tanımının belirsizliği ve çalışanların tepkileri, psikolojik bütünlükleri, davranış alışkanlıkları ve insan ilişkileri bakımından da birtakım sonuçlar ortaya çıkarmaya başlamıştır. Alanyazında “güvencesizleşme”, “müşkülleşme”, “kırılganlaşma” ve “eğretilik” şeklinde açıklanan prekarizasyon, “sadece sigortasız veya güvencesiz çalışmak değil, aynı zamanda işle ilgili belirsizlik ve

² Bu çalışmada, “literatür taraması” bir araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Literatür taramasına dayalı olan araştırmalar, çalışmalara bir odak ve yön vererek bilgi gelişimini güçlendirme amacına hizmet ederler. Literatür taraması, bir konu veya problem hakkında yazılanları belirlemek; o konu ya da probleme ilişkin eğilimleri ortaya koymak; araştırma sorusuyla ilgili mevcut bilgileri, araştırma bulgularını vb. bir araya getirmek; yeni çerçeveler ve teoriler üretmek; daha fazla araştırma gerektiren konuları veya sorunları belirlemek vb. açısından birçok üstünlüğe ve kıymete sahiptir. Literatür incelemeleri genellikle tamlık ve titizlikten yoksun bir şekilde (Snyder, 2019) ve belirli bir metodolojiyi takip etmeksizin yürütüldüğünden sebep kıymet bakımında değeri düşük araştırmalar olarak etiketlenmektedir. Çoğu araştırmacı onu araştırma sorusuna/planına temel oluşturmaya yönelik bir araç olarak kullanmaktadır. Oysa literatür taraması, bir araştırma sorusunu cevaplamak için bir araştırma aracı (Snyder, 2019: 334) olarak da kullanılabilir. Makalelere veya tezlere bir arka plan sağlama ve araştırma probleminin varlığını kanıtlanmanın yanı sıra kendi başına özgün ve değerli bir araştırma çalışması oluşturarak akademik alanyazına önemli bir katkı sağlayabilmektedir (Paré, Trudel, Jaana & Kitsiou, 2015).

kaygının yarattığı bir psikolojik sıkıntı hâlidir” (Sümer, Solak ve Harma, 2013: 60). Yani, sadece ekonomik bir kategori değildir. İnsanın iyimser bakma ve iyi olma hâline darbe vuran, çalışanların sağlığını, aile hayatını, kuruma ve işe yönelik tutumlarını olumsuz etkileyen çok boyutlu ve karmaşık bir kategoridir (Lorey, 2016; Standing, 2019; Sümer, Solak ve Harma, 2013). Amerika’da 1980-2000 yılları arasında yürütülen bir boylamsal çalışmada (Burgard, Brand ve House, 2009), güvencesizliğin çalışanların sağlığı üzerinde gerçek iş kaybından ve işsizlikten daha fazla olumsuz etkilere yol açtığı saptanmıştır.

Prekarizasyonun çalışanların ekonomik refahı ve iş güvenliği üzerinde olumsuz etkileri vardır. Çalışma ve yaşam koşullarının kalitesini bozmanın yanı sıra aile ve sosyal yaşama dokunan tesirleri de söz konusudur (PEPSO, 2013). Güvencesiz çalışma, insanları uzun vadeli kararlar almak ve yaşamlarını planlamak için gerekli olan istikrardan mahrum bırakmaktadır (ILO, 2011). Ayrıca duygusal ve zihinsel sağlık üzerinde de ciddi tesirleri olmaktadır. Bora (2011), prekarizasyonun en kritik olumsuz etkisinin geleceği belirsizleştirilmesi ile insana kendisini “lüzumsuz” veya “fazlalık” gibi hissettirmesi olduğunu belirtir. Güvencesizlik marjinalliğin, kaygının ve paranoyanın insafına kalmış özneler yaratır³ (Molé, 2010). Stres, depresyon ve kaygı⁴ hâlini tetikleyerek panik, sinik ve fırsatçı bir sosyal iklim ortaya çıkarır (Standing, 2019: 220).

Castel’e (2003: 29; Akt: Lorey, 2016: 62-63) göre prekarizasyon, toplumsal bağları dağıtan bir virüstür ve moral bozucu bir etkiye sahiptir. Lorey’e (2016: 26) göre ise sadece iş yaşamını değil, hayatın bütün alanlarını etkileyen bir tehdit ve tehlikedir. İşyerlerinden evlere ve sokaklara, hatta kurgusu yapılan geleceğe kadar hayatın her noktasına yerleşen (Taşkiran, 2014: 1) çoklu sonuçları olan çok boyutlu bir meseledir. Ve sadece bireysel bir mesele değildir. Yani sadece öznel düzeyde, bir kişinin çalışma koşulları ile ilgili bir hadise değildir. İlişkiseldir (Lorey, 2011).

Güvencesizlik görünür, somut ve gerçek bir olgu gibi görülmediği için neleri içerdiğine, kapsamına ve mekanizmalarına ilişkin yeterli bir literatür henüz mevcut değildir. Ancak güvencesizlik kavramının karmaşık ve onlarca yıllık bir Avrupa tarihi olduğu bilinmektedir. Quinlan (2012: 5-6), 1800-1940 yılları arasında Britanya’daki Avam Kamarası tartışmalarına ve 1804-1940 yılları arasındaki Avustralya gazetelerine ilişkin incelemesinde, “güvencesiz çalışma” (precarious employment) ve “istikrarsız çalışma” (employment that is precarious) gibi terimlerin düzenli olarak kullanıldığını tespit etmiştir.

Prekarizasyon⁵, büyük ölçüde gelişmiş Batı ekonomileri ve ulusları için geçerli olan bir terimdir. Ancak bu, Çin, Brezilya ve Hindistan gibi yükselen ekonomilerdeki çalışanların ciddi bir güvencesizlik yaşamadıklarını göstermez. Ve garantili istihdam beklentisinin tarihsel olarak Avrupa, Kuzey Amerika, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda’yla da sınırlı olduğu anlamına da gelmez (Means, 2019). Prekarizasyon, özellikle 2008’de başlayan küresel malî krizle birlikte popülerliği artan bir terimdir. Ve artık politika çevrelerde, medyada ve akademinin birçok alanında giderek daha fazla dile getirilen ve tartışılan bir olgu hâline gelmektedir.

Bugün, birçok ülke bu kadar gencin aşırı eğitilmiş olmasına rağmen neden işsiz olduğuna açıklık getirmeye çalışmaktadır. Bir Dünya Bankası konsorsiyumu tarafından hazırlanan 2015 raporuna göre, 15 ila 29 yaş arasındaki gençler şu anda dünyadaki işsizlerin yüzde 40’ını oluşturmaktadır ve bu

³ Nitekim insanlar güvencesizlikle kırılma noktaları olarak itaate ve tabi olmaya mecbur bırakılabilirler. Ve kırılma noktaları özneler, tahakkümün hem nedenini hem de sonucunu temsil eder hâle gelebilirler (Lorey, 2016).

⁴ Kaygı, kişisel olduğu kadar toplumsal bir fenomendir.

⁵ Prekarizasyon, ABD gibi zengin Batı uluslarında orta ve işçi sınıfının ekonomik gerilemesini tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Means, 2018: 37).

gençlerin işsiz kalmaları ve eksik istihdam edilme olasılıkları yetişkinlere göre dört kat daha fazladır. Bu tablo, gençlerin gelecekteki ekonomik entegrasyonunun korkutucu bir küresel zorluk oluşturacağını göstermekte ve “kuşaksal prekarizasyon” (generational precarity) olgusunu tartışmaya açmaktadır. Bugün küresel çapta yaşanan bu “kuşaksal prekarizasyon” a daha iyi ve daha fazla eğitim fikri bir çözüm olarak öne sürülmektedir (Means, 2018: 38-39). Bunun aksine milyonlarca gencin güvenceli iş bulma mücadelesi verdiği Kanada’da ise, genç işsizlik krizinin aşırı eğitimden (veya en azından yanlış türde eğitim, örneğin çok fazla beşeri bilimler diplomasından) kaynaklandığı düşünülmekte ve “aşırı eğitimlilik” anlatısını yansıtan endişeler Kanada medyasında geniş çapta tartışılmaktadır. Kanada’daki gençlerin aşırı doymuş bir iş piyasasıyla karşı karşıya oldukları ve bunun da işgücü piyasasında yüksek rekabete yol açtığı tartışılmaktadır. ABD’de ise istihdam krizinin hâlâ “yetersiz eğitim”den kaynaklandığı yönündeki popüler anlatı revaçtadır. Ne yazık ki ne “aşırı eğitim” ne de “yetersiz eğitim”, kuşaksal güvencesizlik için yeterli ampirik veya teorik bir açıklama sağlamamaktadır (Means, 2015: 3-4).

Ancak gerçekte olan şu ki, düzenli gelir ve istihdam garantisi giderek daha az sayıda insanın ayrıcalığı hâline gelmekte (Bora, Bora, Erdoğan ve Üstün, 2011); “işsiz kuşak”, “yeni alt sınıf”, “mahvolmuş kuşak” ve “prekarya” gibi yeni terimler, potansiyel olarak istikrarı bozan bir eşitsizlik, işsizlik, borç ve eksik istihdamla karşı karşıya kalan bir genç nesli tanımlamaktadır.

Bu başlık altında, milyonlarca insanı ve birçok mesleği tesiri altına alan ve önümüzdeki yıllarda da alması muhtemel olan bu kırılğan, belirsiz, güvencesiz ve istikrarsız istihdam süreci ile emeğin metalaşması ve vasıfsızlaşması sürecini kapsayan prekarizasyon olgusu açıklanmaya çalışılmıştır. Bundan sonraki bölümde ise küresel çapta milyonlarca insanın içine sürüklendiği “prekarya” sınıfı konu edilmektedir.

2.2. Büyüyen Bir Sınıf⁶: “Prekarya”

Günümüzün küresel kapitalist ve neoliberal nizamının “esneklik” şemsiyesi altında emeğin istihdam edilme biçiminde, üretim alanında, çalışma saatlerinde, yasal ve sendikal haklarda meydana getirdiği değişim ve dönüşümler sınırları, tanımını ve geleceği belirsiz ve güvencesiz⁷, emeği ucuzlamış ve esnek çalışma koşullarına sıkıştırılmış bir çalışan kitlesi doğurmuş ve “prekarya” adında bir örgütlenme biçimi ortaya çıkarmıştır.

Prekarya, “precarious” (güvencesiz) ile “proletariat”ın (proletarya) birleşmesiyle oluşmuş yeni bir terimdir ve ilk defa 1980’li yıllarda Fransız sosyologlarınca geçici ve mevsimlik işçileri tanımlamak için kullanılmıştır (Standing, 2019: 20-21, 24). Prekarya öngörülebilir, istikrarlı ve güvenilir bir yaşam ve gelecekte yoksun yaşayan; mesleki kimlikleri ve emeklilik, ücretli izin, hastalık izni gibi imkân ve imtiyazları olmayan; yaşamlarının her alanında yüksek düzeyde belirsizlik bulunan; statüsüz ve yarını belirsiz insanların oluşturduğu bir sınıfı (Dağ, 2020) imlemektedir. Ancak bu, bir işçi sınıfı ya da proletarya değildir. Bir orta sınıf da değildir. Standing’e (2019) göre, oluşum hâlinde olan farklı bir

⁶ Sınıf hem siyasal hem ekonomik bir kavramdır. Sınıf, ortak mücadele eden bir kolektivitedir. Ancak prekaryanın kolektif mücadele hattında tanımlanan bir sınıf olup olmadığı tartışmalıdır.

⁷ Belirsizlik kontrol duygusunu azaltırken çaresizlik duygusunu artırır (Wichert, 2002: 100). Umudu aşındırarak daha fazlasına sahip olabileceğimiz bir gelecek hayalini elimizdekileri de kaybedebileceğimiz ve kaybettiğimizde bizi koruyacak hiçbir toplumsal sigortanın olmadığı korkutucu bir gelecek tasavvuruna evriltir (Balta, 2019: 13). Bu bağlamda Alain Peyrefitte, üçlü bir güven olmaksızın, yani kişinin “kendisine”, “başkalarına” ve “uzun dönemli plan ve eylemlerini güvenle oluşturabileceği ortaklaşa inşa edilen kalıcı kurumlara” duyduğu güven olmaksızın ilerlemenin mümkün olmayacağına dikkat çeker (Bauman, 2011: 175).

sosyo-ekonomik gruptur⁸. Farklı güvencesizlik biçimlerini yaşayan insanlardan oluşan kapsamlı (gençler, kadınlar, yaşlılar, engelliler, göçmenler vb.) bir gruptur.

Prekarya, geleceği olmayan işlerde geçici olarak çalışır. Dolayısıyla sabit veya öngörülebilir bir maaşa, statüye ve haklara sahip değildir. Geliri güvence altında değildir. Bu nedenle devlet ya da sermaye ile güven ilişkisi asgari seviyededir. Aslında güvene dayalı fazla ilişkisi yoktur. Güven duygusu kırılmıştır. Mesleki kimliği bulunmaz. Kendisini emek camiasının parçası olarak görmez. Emeğine yabancılaşmıştır. Mesleğin gerektirdiği ahlâkî ve davranışsal yükümlülükleri yerine getirme zorunluluğu hissetmez. Ait olma, işbirliği ve dayanışma gibi duygulara sahip değildir. Güvensiz, kaygılı, stresli ve engellenmiş hisseder. Davranışlarında net olamaz ve umutsuzdur. Sahip olduklarını kaybetmekten korkar. Korkuyla motive olur (Standing, 2019). Esnek istihdam nizamı altında düzensiz ve serbest çalışır. İstikrarsız gelir akışına sahiptir. Tasarrufları yetersiz, tıbbi bakıma erişimi sınırlı ya da hiç yoktur (Dağ, 2020).

Standing (2019), içerisinde farklı kesimlerden insanları barındıran bu melez/hibrid sınıfın bugün itibarıyla üç kesimden oluştuğunu iddia etmektedir: “Atacılar”, “nostaljikler” ve “ilericiler”. Geçmişin yaşam pratiklerini doğru bulan kesim, Atacılardır. Bu kesimin üyeleri bir zamanlar tam zamanlı işlere bağlı olarak çalışan eski işçi sınıfı ailelerine mensupturlar. Kendileri böyle bir meslek ve statüye sahip olmadıkları için geçmişe özlem duyarlar. Nostaljikler ise göçmenler, mülteciler ve azınlıkların meydana getirdiği; ev ve aidiyet duygusundan yoksun, hayatta kalma dürtüsü ve güdüsüyle yaşayan insanlardan oluşan kesimdir. Ve son kesim, belli bir kültürel donanım, eğitime ve diplomaya sahip olmasına karşın iş bulamayan ve güvencesi olmayan insanların oluşturduğu, Standing’in “ilericiler” olarak adlandırdığı kesimdir (Dağ, 2020).

Prekarya, marjinal bir sınıf değildir. Ama tehlikeli olabilir. İstikrarsız emek ve öngörülemeyen gelir, üretim ve dağıtım ilişkilerini eninde sonunda bozacak ve bir sosyal çürümeye yol açacaktır. Bu durumda, korku ve öfke zemininde birleşme ve bir ortaklık alanı yaratma ihtimali olan bu insanların nasıl bir politik enerjiyle ve reaksiyonla nasıl bir politik güç olarak ortaya çıkacakları tam bir muammadır. Bu küresel sınıf yüksek seviyede bir güvencesizlik, korku, endişe ve öfke zemininde buluşan insanlardan oluşmaktadır. Bu hâl, onların rasyonel olma kapasitesini zayıflatır. Şayet zaaflarına oynayan popülist siyasetçilere de kulak verir ya da kapılırlarsa toplum ve demokrasi için bir tehdit ve tehlike oluşturabilirler (Dağ, 2020).

Buraya kadar yapılan açıklamalar ışığında bir ara değerlendirme yapmak gerekirse, yükselen piyasa ekonomileri ve küreselleşen emek piyasasında yaşanan ekonomik durgunluk daha fazla sayıda insanı prekarya içine itmektedir. Prekaryaya dahil olanlar sadece mağduriyet yaşayanlar değildir. Prekaryaya sürüklenebileceği gibi başarısızlık ve başa gelen aksilikler nedeniyle de prekaryaya pekâlâ dahil olunabilir. Hatta araçsal nedenler ve gerekçelerle dahi prekaryanın içine düşülebilir (Standing, 2019: 107).

Bu bölümü sonlandırırken üç hususun altını çizmek gerekmektedir. İlki, prekaryanın farklı güvencesizlik biçimlerini barındıran kapsamlı ve küresel bir grup oluşuna ilişkindir. İkinci husus, prekaryanın müşterek bir amaç ve hedef ekseninde bir araya gelen insanlardan çok muhtelif sebeplerle (işsizlik, ücret düşüklüğü, eşitsizlik, borç, yoksulluk, evsizlik, göç, statü hüsrani, refah talebi, kariyer

⁸ Ancak, kendi için bir sınıf konumunda değildir. Çünkü kendisiyle savaş hâlinindedir. Prekarya içindeki insanlar birbiriyle karşı karşıyadır ve maruz kaldıkları kırılma noktaları aynı sosyoekonomik yapının ürettiğini görememektedirler (Standing, 2019: 49-50).

belirsizliği vb.) bir şekilde ona dahil olan, itilen veya sürüklenen insanlardan oluşmasıyla ilgilidir. Üçüncü bir husus da prekaryanın hâlâ yapım aşamasında olmasına dairdir.

2.3. Prekerleşme Riski Altında Bir Meslek: Öğretmenlik

Eğitim ve öğretmenlik mesleği, içinde yer aldığı tarihsel dönemden ve kültür'den bağımsız şekilde ele alınarak değerlendirilemez. Çünkü farklı dönemlerde⁹, farklı kültürlerde, farklı bir eğitim anlayışı ortaya çıkmış, buna paralel olarak da öğretmenlerin farklı hünerlere ve meziyetlere sahip olmaları gerekmiştir. Örneğin, Antik Yunan Atina'sında erkeklere üretken vatandaşlar olmaları öğretilirken Sparta'da vurgu askeri beceri ve cesaret üzerine olmuştur. Çin'de ise, Konfüçyüs ve Lao-tse'nin öğretileri eksen kabul edilmiştir. Ya da Ortaçağ, eğitimde dinî ideallerin vurgulandığı bir periyotken 21.yy Amerika'sı içerik bilgisi ve becerilerin daha önemli hâle geldiği bir dönem olmuştur. Veyahut da öğretmenlik 1800'lerin ortalarına kadar erkek egemen bir meslek iken bugün bu yapı değişmiştir. Yine, Antik Yunan'da öğretmenler ders verdikleri çocukların ebeveynlerine karşı sorumlu iken bugün Amerika'da federal hükümet okulları ve öğretmenleri mevzuat yoluyla öğrenci başarısından sorumlu tutmakta, hatta öğrencinin öğrenmesi hususunda hesap verebilirliğe doğru olan eğilimi gelecek yıllarda öğretmen yeterliliğini, niteliğini ve ücretini tanımlayacak bir noktaya doğru evrilmektedir (Houston, 2009).

Günümüz dünyasında eğitimin artık *öğrencilerin kişisel gelişimi, sosyo-kültürel eğitim ve sosyoekonomik hazırlık* olmak üzere üç ana işlevi vardır. 1960 ve 1970'lerde eğitimin temel misyonu, öğrencilerin demokratik katılıma hazırlanması olduğu için kişisel gelişime ve sosyo-kültürel eğitime vurgu yapılmıştır. 1980'li yıllarda Batı toplumlarındaki siyasi ve sosyal söylemin değişmesiyle birlikte eğitim refahın koşulu olarak görülmeye başlanmış ve eğitimin sosyo-ekonomik işlevi önem kazanmıştır. Genel eğitimden mesleki eğitime doğru bir yönelim hasıl olmuş ve iş deneyimine dayalı öğrenme projeleri başlatılmıştır (Veugelers, 1995: 169). 1980 sonrasında eğitimde, liberalleşme politikaları hayata geçirilmiş ve eğitimin içeriği büyük ölçüde piyasanın taleplerine uyarlanmıştır. Bilginin ekonomik rolü artmış, bilgi en az sermaye ve doğal kaynaklar kadar ekonomik büyüme kaynağı olarak kıymetli ve belirleyici hâle gelmiştir. Bilgi, artık milli bir ekonomik varlık ve uluslararası rekabette milli bir avantaj/üstünlük olarak görülmeye başlanmıştır. Bu durum, her düzeydeki eğitimi küresel çapta yaşanan her derdin devası olarak gören bir anlayış ortaya çıkarmıştır. Bilhassa 2008 küresel malî krizi ile eğitimin değeri pekişmiştir. Bu kriz, eğitimin istihdam edilebilirlik üzerindeki büyük etkisini daha da güçlendirmiştir.

Ancak bu küresel malî krizin ardından pek çok ülkede genç istihdam krizi ortaya çıkmıştır. ABD genelinde milyonlarca öğretmen işini kaybetmiş, birçoğuna bütçe kesintileri nedeniyle izin verilmiştir. Bugün, birçok K-12 öğretmeni geçimlerini temin etmek için ikinci veya üçüncü işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Ne yazık ki mesleğe yeni adım atan beş öğretmenden üçü, işe başladıkları ilk 5 yıl içinde mesleği terk etmektedir. Bu, kurumsal hafızaya ve eğitim kurumlarının kültürüne zarar vermenin yanı sıra, öğretmen kaybına yol açmakta, eğitimin bütünlüğü ve entelektüel temelleri zarar görmektedir. Deneyimli öğretmenlerden faydalanma imkânı aşınmaktadır. Ve bu durum, öğretmenliğin bir meslek olarak tercih edilmesinde caydırıcı bir etki ortaya çıkarmaktadır (Means, 2019).

⁹ Çok eski dönemlerde, resmi okul ve öğretmenler yoktu. Her fert kendi kendisinin öğretmeni idi. Yapararak yaşayarak, yani bizzat tecrübe ederek öğrenmek esastı. Müfredat, yaşam deneyimliydi. Amaç, geleneklerin sürdürülmesiydi (Houston, 2009). Eğitim sisteminden okula, müfredattan ders kitaplarına kadar her şeyin resmi bir kimlik kazandığı günümüz dünyasında öğretmenlik, artık tanımlı bir meslektir. Müfredat standarttır.

Türkiye’de ise öğretmenlik mesleği, bir yandan sözleşmeli ve ücretlilik vurguları üzerinden güvencesiz istihdam sorunuyla boğuşmakta; bir yandan da ciddi bir meseleye dönüşmüş olan atanamayan öğretmen sorunuyla ağır bir imtihan vermektedir. 2019-2020 eğitim-öğretim yılı itibarıyla atanamayan öğretmen sayısı yarım milyonu geçmiştir¹⁰. 2023’te bu rakamın bir milyon sınırına dayanacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’nin net öğretmen ihtiyacı 92 bin 165’tir. Halihazırdaki kadrolu öğretmen sayısı 770 bin 427, sözleşmeli öğretmen sayısı ise 83 bin 366’dır¹¹. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), kadrolu öğretmen atamalarını her geçen yıl azaltmaktadır. Nitekim atanan öğretmen sayısı, 4 yılda yüzde 51 oranında azalmıştır. 2015 yılında 55 bin öğretmenin ataması yapılırken, 2018 yılında atanan öğretmen sayısı 27 bine gerilemiştir¹². Bu tablo, sözleşmeli ve ücretliliğin temel istihdam şekli olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Aslında öğretmenlik, prekarizasyona pek de yabancı değildir. Tarihsel olarak tartışmalı bir istihdam kategorisi olmuştur (Means, 2019: 2). Bugün mesleğin karşı karşıya geldiği güvencesizlik sorunu, büyük ölçüde küresel bağlamda yaşanan sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelerin bir sonucu olsa da öğretmenlerin iş ve geçim kaynaklarının sosyal tarihi neden tartışmalı bir istihdam kategorisi olduğuna açıklık getirecektir.

Antik Yunan’da sofistler belli bir ücret karşısında erdem öğretmişlerdir (Corey, 2002). Bu nedenle tarihteki ilk ücretli öğretmenler olarak bilinirler. Antik dönemde öğretmenlik, gözde bir meslek olmamıştır. Öğretmenlerin geliri öğrencilerin sayısına ve zenginliğine tabi olduğu için pek kazançlı bir iş de olmamıştır. Roma döneminde ise, öğretmenlerin itibarı yükselmiştir. Ancak yine az bir maaşla geçinmişlerdir. İlkokul öğretmenlerine pek o kadar önem verilmemiş, buna karşı dilbilgisi ve edebiyat öğretmenleri ile bilhassa filozoflara ve retorlara fazla itibar edilmiştir. İmparatorlar, öğretmenlere ev ve maaş verme, vergiden de muaf tutma gibi bazı imtiyazlar tanımışlardır. Ortaçağda ise öğretmen rolünü din adamları üstlenmişlerdir. 16. ve 17.yy’lar, Avrupa’da gerçek bir bilim devriminin başladığı; keşifler, icatlar, ileri fikirler ve felsefi sorgulamalarla ruhlarda ve görüşlerde derin değişikliklerin olduğu bir dönemdir. Bu dönemde Rabelais, Montaigne, Fénelon, Ratke, Comenius, Francke, Locke gibi şahsiyetlerin tesiriyle pedagojik sahada önemli fikri atılımlar olmuştur (Kanad, 1963: 114, 180-181). Ancak öğretmenler, rahiplerce veya bölge sakinlerince işe alınan düşük maaşlı ve istikrarsız statüdeki kimseler olmuştur. 18. ve 19. yy’larda öğretmenlerin ikincil mesleklere sahip oldukları belirtilmektedir (Westberg, 2019: 21)¹³. 1889 yılında ise öğretmenler devlet tarafından maaş ödenen “memur”lar olarak çalışmaya başlamışlardır. I. Dünya Savaşı sırasında eğitimcilerin dörtte birinin savaş alanından dönmemesi öğretmenlik mesleğinin belirgin bir şekilde kadın egemenliğine girmesine yol açmıştır¹⁴. Sonraki süreçte de kadınsı bir çalışma kategorisi olarak kodlanmıştır. II. Dünya Savaşı sonrasında ise öğretmenlik, Fordizm altında, kademeli olarak dönüştürülen ve aşınan bir mesleki statü seviyesine ulaşmıştır (Means, 2019: 2). Aslında öğretmenler, tarihin belli dönemlerinde okul dışında da çalışmak,

¹⁰ Haberin detaylarına <https://www.milligazete.com.tr/haber/3597822/meb-sinifta-kaldi-atanamayan-ogretmen-sayisi-yarim-milyonu-gecti> adlı linkten ulaşılabilir.

¹¹ Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, Kadrolu, sözleşmeli ve vekil ile engelli öğretmen sayısına ilişkin olarak verilen soru önergesini şu şekilde cevaplamıştır: “4 Nisan 2019 tarihli MEBBIS verilerine göre bakanlığımıza bağlı resmi eğitim kurumlarında alanlar bazında görev yapan kadrolu öğretmen sayısı 770 bin 427, sözleşmeli öğretmen sayısı 83 bin 366 olup, net öğretmen ihtiyacı 92 bin 165’tir. Türkiye genelinde öğretmen olarak görev yapan engelli birey sayısı ise 6 bin 956’dır.” (<https://www.sozcu.com.tr/2019/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-ogtremen-acigimiz-92-bin-165-4727513/>).

¹² Haberin detaylarına <https://t24.com.tr/haber/meb-de-atanan-ogretmen-sayisi-4-yilda-yuzde-51-azaldi-130-bin-ogretmende-103-bini-sozlesmeli.836108> adlı linkten ulaşılabilir.

¹³ Westberg (2019), öğretmenlerin geçim kaynakları üzerine yaptığı bir çalışmada, İşveçli öğretmenlerin öğretim görevlerine ek olarak çeşitli işler de yaptıklarını bulmuştur. Bu ek işler, sadece kilise hademeliği (sexton) veya orgculuk (organist) değil; aynı zamanda gündelik, tekrarlayan, mevsimlik veya daimi emek gerektiren çeşitli işleri de kapsamıştır.

¹⁴ Antik Yunan’dan 20.yy’a kadar olan eğitim tarihine ilişkin özet bilgiye <https://lepole.education/en/pedagogical-culture/22-history-of-education.html?showall=1> adlı linkten ulaşılabilir.

geçim kaynaklarını çeşitlendirmek, ikincil işler yapmak durumunda kalmışlardır; ancak bu çeşit bir prekarizasyonla¹⁵ belki de ilk kez karşı karşıya kalmaktadır.

Bugün yapay zekâ ile ilgili araştırmalar da göstermektedir ki, gelecekte en büyük tehdit iş pazarına yönelik olacaktır. Birçok eğitimci, yapay zekânın olumlu faydalarına rağmen bu teknolojinin eğitim alanında ne gibi etkileri olacağını merak etmektedir. Yapay zekânın başarı farklarının kapatılmasına mı yoksa eğitimi demokratikleştirmeye mi yardımcı olacağı, yoksa eğitimcileri tamamen devre dışı bırakıp milyonlarca öğretmenin işsiz kalmasına mı yol açacağı, öğretmenlerin istihdam güvencesizliğinin ne ölçüde derinleşebileceği, geçim kaynaklarının nasıl bir erozyonla karşı karşıya kalabileceği ile ilgili birçok belirsizlik ve bilinmezlik söz konusudur. Bu belirsizlik ve bilinmezlik göz önüne alındığında, öğretmenlik tahsili yapan gençlerin geleceği prekarizasyon riski altındaki öğretmenlik mesleğine nasıl motive edileceği de ayrı bir meseledir.

3. SONUÇ

Bu makalenin ana tartışma izleğini oluşturan prekarizasyon terimi tam zamanlı, öngörülebilir, güvenceli ve istikrarlı geçim kaynaklarının erozyonu ile ilişkili genel bir güvensizlik durumunu ifade etmektedir. Prekarizasyon, belli bir geçmişi ve şeceresi olan sosyal, siyasi ve ekonomik bir meseledir¹⁶. Makro bağlamda çalışanların yaşama becerilerini bozan, sürdürülebilir bir yaşam planlamayı güçleştiren ve bu hususta alışagelen geleneksel sosyal alışkanlığı kırıp çalışanları yeni yaşam ve çalışma yollarını benimsemeye yönelten çok boyutlu bir vakıdır. Etkileri bakımından küresel, ulusal, toplumsal ve bireysel ölçekli bir sorundur. Bu sorunu tahlil ve tetkik etmek, disiplinler arası ve ulus ötesi bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Prekarizasyon, ne yazık ki artık bir istisna değildir. Hemen her ülkenin neredeyse her sektörde karşı karşıya kaldığı bir gerçektir. Ve bugün, yalnızca sekreterlik, kasiyerlik, satış elemanlığı gibi kariyersiz mesleklerde değil; yaratıcılıkla özdeşleştirilen zihinsel, bilişsel ve kültürel sektörlerde (Vatansever ve Gezici-Yalçın, 2016: 50-51) de yüksek oranda hissedilen ve giderek de kötüleşen küresel bir meseledir.

Bugün insanlık, ne yöne doğru kanalize olacağı müphem “prekarya” adında sınıfsal bir yapı ile karşı karşıyadır. Chinnery (2015), prekarya terimini çocuğun eğitim dünyasını da içerecek şekilde genişletmektedir. Eğitim prekaryası yerli öğrencileri, göçmenleri, cinsiyet uyumsuzluğu (gender nonconforming¹⁷) veya özel öğrenme ihtiyaçları olan öğrencileri, yoksulluk içinde yaşayanları ya da güvencesiz çalışan ailelerin çocuklarını kapsamaktadır (Chinnery, 2015). Aslında eğitim sahasında hizmet veren her fert prekarya’ya dahil olma, itilme ya da sürüklenme ihtimaliyle karşı karşıyadır. Nitekim bu çalışmada, öğretmenler konu edilmiş olup öğretmenliğin prekerleşen bir meslek olup olmadığı/olmayacağı çözümlenmeye çalışılmıştır.

Günümüz dünyasında eğitimin ticarileşmesi, müfredatın ve derslerin standardize edilmesi, eğitimin artık “yer” kavramı etrafında şekillenmekten uzaklaşmaya başlaması, öğretmenlerin “sınıftaki

¹⁵ Standing (2017: 30), “güvencesiz” kelimesinin “güvensiz” kelimesinin eş anlamlısı olarak düşünüldüğüne; ancak, güvencesiz olma hâlinin “başka birisinin iradesine tabi olma” anlamına da geldiğine ve bunun ricacı konumda olan bir insanı tanımladığına dikkat çekmektedir.

¹⁶ Küresel kapitalizmin sosyal yapıda meydana getirdiği değişim ve dönüşüm, sosyolog ve düşünürlerce farklı kavramsallaştırmalarla tartışılmış, bu belirsiz ve kırılgan sosyoekonomik ve politik ilişkiler birçoğunca eleştirilmiştir. Bu çok katmanlı ve karmaşık hâli Baudrillard “tüketim toplumu”, Castell “ağ toplumu”, Beck “risk toplumu”, Lash ve Urry ise “postfordizm” (Günerigök, 2018) ile açıklamıştır.

¹⁷ Bu terim görünüşü, davranışları veya ilgi alanları itibarıyla maskülinite ve feminiteye yönelik geleneksel normların dışına çıkan kişileri ifade etmek için kullanılmaktadır (Diamond, 2013: 275).

bilge değil koç” olarak konumlandırılmaları, suni performans ölçüleriyle öğretmenlerin standardize bir eğitim yapmak durumunda bırakılmaları, “öğretmensiz eğitim” (teacherless education) ve “öğretmensiz sınıf”ların (teacherless classroom) hızla çoğalması gibi çeşitli vesilelerle bir yandan okullar bir yandan da öğretmenlik mesleği yeni bir anlam ve biçim kazanmaktadır.

Sanayi Devrimi’ne göre tasarlanmış olan günümüz okullarının bugünün ve geleceğin esnek ekonomisine uygun bir donanımına sahip öğrenciler yetiştirmede artık işlevsiz hâle gelmiştir (Standing, 2019: 128). Geleceğe ve yaşamlarına ilişkin büyük belirsizlikler sunan bir pazarda gençlerin istihdamını kolaylaştırmaya odaklanmış bir eğitim sisteminin yaygın başarısızlığıyla karşı karşıyayız. Ayrıca eğitimin kamu yararına olduğu fikri de artık tehdit altındadır (Standing, 2017: 290). Üniversite tahsilinin¹⁸ iş bulmada sağladığı avantajın giderek göreceleşmesi başta olmak üzere Türkiye’deki öğretmen istihdamı konusunun giderek büyüyen kaygı verici bir mesele hâlini alması, atama bekleyen öğretmen¹⁹ sayısının artarak devam etmesi ve “Ataması Yapılmayan Öğretmenler Platformu” adı altında bir toplumsal pozisyon doğması (Üstün, 2017: 277) bu tehdide işaret eden somut delillerdir.

Toplumların yükselmesinde hayati bir role sahip olan, saygın bir toplumsal statüsü bulunan ve özel bir emek formu olarak nitelenen öğretmenlik, ne yazık ki prekarizasyon sürecinin mağduru bir meslek hâline gelmektedir. Türkiye’de yaşam boyu istihdam garantili bir meslek olan öğretmenliğin “kadrolu”, “sözleşmeli (4/B’li ve 4/C’li)”, “ücretli”, “vekil” gibi istihdam edilme şekilleri onu güvencesizlikle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu güvencesizliğin bir vechesini oluşturan öğretmen işsizliği, basit bir istihdam meselesi değildir. İşsizlik, insanları sadece mekânlardan değil; değer alanlarından da dışlayan bir marazdır. Çünkü işsizlik, “bir bekleme odası değil, bir toplumsal mekândır” (Üstün, 2017: 290).

¹⁸ Üniversite eğitimi almanın ve üniversite diplomasına sahip olmanın iyi bir iş, kayda değer bir maaş ve rahat bir yaşam güvencesi verdiği zamanlar artık geride kalmaktadır. Bugün İspanya’da öğrencilerin % 40’ı mezun olduktan bir yıl sonra edindikleri becerileri kullanmalarını gerektirmeyen düşük ücretli işlerde çalışmaktadırlar¹⁸ (Standing, 2019: 120).

¹⁹ Atama bekleyen öğretmenler, işsizlik deneyiminden duygusal olarak da etkilenmekte ve yenilgi, yetersizlik, eksiklik ve değersizlik hissine kapılabilmektedirler. Sosyal hayatta mesleki açıdan bir statüye olmama hâli dışlanma, yabancılaşma ve yalnızlaşma doğurabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Balta, E. (2019). *Tedirginlik çağı: Şiddet, aidiyet ve siyaset üzerine*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bauman, Z. (2011). *Bireyselleşmiş toplum* (Çev.: Y. Alogan). 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bora, T. (2011). Beyaz yakalıların iş bulma ve geçinme stratejileri. T. Bora, A. Bora ve N. Erdoğan, İ. Üstün (Der.), *Boşuna mı okuduk?: Türkiye’de beyaz yakalı işsizliği* (s. 203-258), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bora, T., Bora, A., Erdoğan, N. ve Üstün, İ. (2011). “Boşuna mı okuduk?”: *Türkiye’de beyaz yakalı işsizliği*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Burgard, S.A., Brand, J.E. and House, J.S. (2009). Perceived job insecurity and worker health in the United States. *Social Science and Medicine*, 69(5), 777-785.
- Chinnery, A. (2015). Precarity and pedagogical responsibility. *Journal of Educational Controversy*, 9(1), available at: <https://cedar.wvu.edu/jec/vol9/iss1/10>
- Corey, D. (2002). The case against teaching virtue for pay: Socrates and the Sophists. *History of Political Thought*, 23(2), 189-210.
- Dağ, N. (2020). *Aylak Yazılar*. Ankara: Yayınevi Yayınları.
- Diamond, L.M. (2013). Sexual-minority, gender-nonconforming, and transgender youths. In D. Bromberg and W.O. Donohue (Eds.) *Handbook of Child and Adolescent Sexuality: Developmental and Forensic Psychology* (pp. 275-300). Oxford: Elsevier Press.
- Günerigök, M., (2018). *Risk toplumu ve din: Yeni bir sosyolojiye doğru*. Ankara: Maarif Mektepleri.
- Hart C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. London: SAGE Publications.
- Houston, W.R. (2009). Teachers in history. L.J. Saha, A.G. Dworkin (Eds.), *International Handbook of Research on Teachers and Teaching* (pp. 15-23), Springer Science Business Media.
- ILO (2011). *Policies and regulations to combat precarious employment*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---actrav/documents/meetingdocument/wcms_164286.pdf (06.08.2020).
- Jesson, J. and Lacey, F. (2006). How to do (or not to Do) a critical literature review. *Pharmacy Education*, 6(2), 139-148.
- Kanad, H.F. (1963). *Pedagoji tarihi (Birinci Cilt)*. 4. Baskı, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Levy Y. and Ellis, T.J. (2006). A systems approach to conduct an effective literature review in support of information systems research. *Informing Science*, 9, 181-211.
- Lorey, I. (2011). *Governmental precarization*. <https://transversal.at/transversal/0811/lore/en> (11.07.2020).
- Lorey, I. (2016). *Kırılganların yönetimi* (Çev.: N. Köklü). İstanbul: Otonom Yayınları.
- Means, A.J. (2015). Generational precarity, education, and the crisis of capitalism: Conventional, neo-keynesian, and Marxian perspectives. *Critical Sociology*, 43(3), 339-354.
- Means, A.J. (2018). *Learning to save the future: Rethinking education and work in an era of digital capitalism*. New York: Routledge.
- Means, A.J. (2019). Precarity and precarization of teaching. *Encyclopedia of Teacher Education*, M.A. Peters (Eds.), Singapore: Springer, available at: [file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/Means2019_PrecarityAndThePrecarization%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/LENOVO/Downloads/Means2019_PrecarityAndThePrecarization%20(1).pdf)
- Molé, N.J. (2010). Precarious subjects: Anticipating neoliberalism in Northern Italy’s workplace. *American Anthropologist*, 112(1), 38-53.
- Paré G., Trudel, M.C., Jaana M., Kitsiou S. (2015). Synthesizing information systems knowledge: A typology of literature reviews. *Information & Management*, 52(2), 183-199.
- PEPSO (2013). *It’s More Than Poverty: Employment Precarity and Household Well-being*. PEPSO, McMaster University and United Way Toronto.

- Quinlan, M. (2012). The “Pre-invention” of precarious employment: The changing world of work in context. *The Economic and Labor Relations Review*, 23(4): 3-24.
- Standing, G. (2017). *Prekaryaya bildirgesi: Hakların kısılmasından yurttaşlığa*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Standing, G. (2019). *Prekaryaya: Yeni tehlikeli sınıf* (Çev.: E. Bulut). 5. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333-339.
- Sümer, N., Solak, N. ve Harma, M. (2013). *İşsiz yaşam: İşsizliğin ve iş güvencesizliğinin birey ve aile üzerindeki etkileri*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Taşkıran, G. (2014). *Güvencesiz işçilerin alternatif örgütlenmeleri: Hizmet sektöründe sınıfsal örgütlenme pratikleri*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Üstün, İ. (2017). Ataması yapılmayan öğretmenler. “Boşuna mı okuduk?”: Türkiye’de beyaz yakalı işsizliği (s. 275-290). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Vatansever, A. ve Gezici-Yalçın, M. (2016). “Ne ders olsa veririz”: Akademisyenin vasıfsız işçiye dönüşümü. 4. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Veuglers, W. (1995). Teachers and Values Regarding Labour. *Curriculum Studies*, 3(2), 169-182.
- Westberg, J. (2019). How did teachers make a living? The teacher occupation, livelihood diversification and the rise of mass schooling in nineteenth-century Sweden. *History of Education*, 48(1), 19-40.
- Wichert, I. (2002). Job Insecurity and work intensification: The effects of on health and well-being. In B. Burchell, D. Lapido and F. Wilkonson (Eds.), *Job Insecurity and Work Intensification* (pp. 92-111), London and New York: Routledge.

EXTENDED ABSTRACT

“Precarization” and “teaching profession” are the phenomena that constitute the main argument of the study. Precarization signifies a general state of insecurity associated with erosion of full-time, predictable, secure and stable livelihoods; it is a social, political and economic based issue on a global, national, social and individual scale in terms of its effects. And it is a global problem that has a high impact in almost every sector from trade to health, press to education in almost every country and is getting worse.

The aim of this study is to examine the teaching profession in the context of precarization. For this purpose, the research question was formulated as follows: “Is teaching profession a precarious?”. The study is a critical review based on a survey, summarization, evaluation and interpretative analysis of existing literature, ideas and information. And it is an attempt at philosophical analysis. In the first part of the study, the precarization process, its dimensions and different aspects are tried to be explained and the determining features of the precariat, why and how it expanded, and who is included in this class/group are described. In the second part, teaching as one of the professions considered to be under the risk of precaring is analyzed. In the third and last part of the study, the obtained information is interpreted.

Precarization, which is defined as “insecurity”, “hardship”, “vulnerability” and “vulnerability” in the literature, is “is not only uninsured or insecure, but also a state of psychological distress created by uncertainty and anxiety about the job”. So, it’s not just an economic category. It is a multidimensional and complex category that damages people’s optimistic and well-being, negatively affecting the health of employees, family life, and attitudes towards the organization and work. Precariat is a new term formed by the union of “precarious” and “proletariat”. The precariat is a living class that lacks a predictable, stable and reliable life and future. They do not have professional identities and opportunities and privileges such as retirement, paid leave, sick leave. There is a high level of uncertainty in all areas of their lives. And it is a class of people without status and future. But this is not a working class or a proletariat. It is not a middle class either. It is a different socio-economic group that is in formation. It is a comprehensive group of people (young people, women, elderly people, disabled people, immigrants, etc.) who experience different forms of insecurity.

Teaching profession is not an alien profession to precarization. It has historically been a controversial category of employment. Although the insecurity problem facing the profession today is largely a result of the social, political and economic developments experienced in the global context, the social history of teachers’work and livelihoods will clarify why it is a controversial category of employment. Teachers had to work outside of school, diversify their livelihoods, and do secondary jobs in certain periods of history. However, it is perhaps the first time that it is faced with this kind of precarization.

Macroeconomic changes over the past few decades show that no profession is immune to insecurity and instability in business life. The long-term job security, which has been weakened by the common effect of the global crisis and economic stagnation, affects teaching as much as every profession. The teaching profession gains a new meaning and form on the one hand, and faces precariousness on the other, due to various reasons such as positioning teachers as “coaches”, being forced to do a standardized education with artificial performance measures, the rapid increase of “teacherless education” and “teacherless classes”, and the increasing number of teachers waiting for appointment. Having a crucial role in the promotion of societies, having a respectable social status, and

qualifying as a special form of labor, teaching profession, unfortunately, becomes a profession that is a victim of the precarization process.

In today's world, schools and the teaching profession gain a new meaning and form for reasons such as the commercialization of education, standardizing the curriculum and courses, education is starting to move away from being shaped around the concept of "place", positioning teachers as "coach not wise person in the classroom", making teachers to do a standardized education with artificial performance measurements, the rapid proliferation of "teacherless education" and "teacherless classroom".

Today's schools, which were designed according to the Industrial Revolution, have become dysfunctional in raising students who are equipped with the flexible economy of today and the future. We are faced with the widespread failure of an education system focused on facilitating youth employment in a market that presents great uncertainties regarding their future and their lives. Also, the idea that education is in the public interest is now under threat. Teacher employment to take a matter of growing concern still continue to increase the number of subjects and appointment of teachers in Turkey are waiting for concrete evidence pointing to this threat.